

Hubert Boone is
uitgeschreven:
“Ik ben niet
van plan nog
verder te
zoeken”

foto: © Bart Derolf
Als tiener mocht **Hubert Boone** meespelen tijdens de caférondgang van de fanfare van Nederokkerzeel. Om het gespeelde repertoire niet te vergeten, begon hij het op te schrijven. Zijn verzameling mondde nu uit in een bundel van 600 melodieën.

In het voorjaar van 2009 verschijnt de ultieme publicatie van Hubert Boone: een boek met 600 dansmelodieën, opgetekend bij tientallen oude dorpsmuzikanten en verzameld uit oude manuscripten van dansorkesten. Een ideale aanleiding dus om in dit *Goe Vollek!*-themanummer over blaasmuziek het woord te geven aan dit icoon van de Vlaamse volksmuziek.

Hubert, binnenkort verschijnt een nieuw boek van jouw hand. Kun je ons wat meer vertellen over hoe dat tot stand kwam?

Dat is een lang verhaal, want het gaat ver terug in de tijd. Als dertienjarige begon ik als pistonspeler in de fanfare van Nederokkerzeel. En zowat anderhalf jaar later, gedreven als ik was, mocht ik voor het eerst meespelen tijdens de rondgang van de fanfare in de cafés. Dat was met een repertoire dat ik graag meespeelde, ook al nam ik in het begin alleen de begeleiding voor mijn rekening – wat later van pas zou komen voor mijn harmonisch gehoor. Toen ben ik ook begonnen om die melodieën op te schrijven, kwestie van ze niet te vergeten, want als je er zo'n 25 à 30 begint te kennen, vrees je dat je niet meer vlot alles zal kunnen onthouden. Ik ging toen naar de muziekacademie in Schaarbeek, dus het viel me niet al te moeilijk om muziek te noteren. Mijn collectie groeide zo stilaan tot 100 nummers, en dan begon ik me te realiseren dat ik wel een interessante verzameling bijeen aan het schrijven was.

Burgerlijke verplichting

Zo ontstond bij mij ook als muzikant de interesse voor dit repertoire. Ik begon structuren te herkennen die terugkomen in verschillende nummers, begon er over te praten met andere mensen, verzamelde nog verder tot ik meer dan 200 nummers had. En dan kwam er een moment dat ik het een soort burgerlijke verplichting vond om dit alles te publiceren. Dat heeft wel

lang geduurd. Ik werkte toen al in het Muziekinstrumentenmuseum in Brussel en dus ontbrak de tijd om me echt met deze verzameling bezig te houden.

Eerst was er alleen de notatie in het klad maar ik wilde het helemaal correct en muzikaal verantwoord weergeven. Uiteindelijk had ik zo'n 300 volledig afgewerkte partituren mooi genoteerd. Mijn bedoeling was om dat op computer te laten zetten. Dat heeft zo zijn voordelen want je kunt dan bijvoorbeeld varianten in klein notenbeeld tonen, je kunt kopiëren en plakken binnen een nummer wanneer er muzikale deeltjes terugkomen, je kunt fouten makkelijk verbeteren enz. Maar dat bleek zo goed als onbetaalbaar te zijn en toen stelde de uitgever me voor, vermits mijn notatie van een goede kwaliteit was, om alles zelf uit te schrijven.

“Ik heb, na mijn pensioen, gedurende twee jaar bijna dagelijks aan een streng regime – van 9u30 tot 13u – alles wat ik verzameld had in een mooie notatie overgeschreven, een beetje zoals een middeleeuws kopiïst.”

Zo heb ik, na mijn pensioen, gedurende twee jaar bijna dagelijks aan een streng regime – van 9u30 tot 13u – alles wat ik verzameld had in een mooie notatie overgeschreven, een beetje zoals een

middeleeuws kopiïst. Ik zou er trouwens niet meer willen aan herbeginnen, het is erg geconcentreerd werken, vermoeiend en slecht voor de ogen.

Beu gezien

De laatste vier maand heb ik de quadrilles afgewerkt. Die bestaan meestal uit vier tot zes thema's en dat was helemaal geen plezierig werk. Het is dus hoog tijd dat het gepubliceerd wordt, want ik ben ze beu gezien, al die partituren, en ik ben niet van plan om nog verder te zoeken en te publiceren. *(lacht)*

Heb je de melodieën gelaten zoals je ze oorspronkelijk opgeschreven hebt?

Ja, ik heb alles genoteerd zoals het destijds gespeeld werd. Dat kan voor sommige hedendaagse folkmuzikanten misschien een probleem zijn, want het is niet altijd in de meest gemakkelijke toonaard geschreven.

Heb je de muziek getransponeerd?

Nee. Ik heb genoteerd wat gespeeld werd. Als er een Fa gespeeld werd, heb ik een Fa genoteerd, en geen Mib. Aangezien de meeste fanfare-instrumenten die dit repertoire vertolken in Sib gestemd zijn, is het vertolken van dit repertoire door een violist bijvoorbeeld een stuk uitdagender.

Hoe lang heb je er uiteindelijk aan gewerkt, aan deze verzameling?

Ik ben eraan begonnen toen ik in de fanfare speelde, dat moet rond 1954 ge-

weest zijn. Maar het is sinds 1972 dat ik er passioneel mee bezig ben geweest.

Had je altijd dit resultaat voor ogen?

Eigenlijk niet. Oorspronkelijk was het mijn bedoeling om er een naslagwerk voor dansen van te maken, met inbegrip van een beschrijving van de choreografieën zoals die hier gedanst werden. Maar door het vroegtijdig overlijden van dansmeester **Renaat Van Craenenbroeck** is dit plan niet kunnen doorgaan. Ik hoop wel dat de mensen van het Vlaams Dansarchief uit Schoten (vandaag onder de vleugels van het Instituut voor Vlaamse Volkskunst, nvdv) daar alsnog werk van maakt. Want er bestaan heel veel regionale varianten van polka's of walsen, bijvoorbeeld.

Uit de klak

Je geeft in je neergeschreven partituren alleen de hoofdmelodie weer, niet de meerstemmige zettingen, begeleidingen of tegenzangen.

Dat is een beetje normaal, want vaak is het de melodie die op het gehoor werd overgeleverd. De serenademuziek, de muziek die vaak in cafés werd gespeeld, "uit de klak", zoals ze zeggen, werd vaak door heel goede ensembles gebracht, waarbij een tweede stem of een tegenzang door de muzikanten uit het hoofd werd gespeeld, soms zelfs ter plekke geïmproviseerd. Het waren vaak zo'n rasmuzikanten, dat ze de

harmonieën hoorden, evenals de modulaties en dergelijke, zonder dat ze daarvoor een partituur nodig hadden.

Ik noem dit 'serenademuziek' omdat daarop meestal niet werd gedanst. De dansmuziek daarentegen, was wel vaak uitgeschreven, zoals het geval was voor andere orkestmuziek. Ook omdat het daar ging over repertoires voor een lange balavond, soms met 30 of 50 melodieën, en die kon je niet de hele avond uit het hoofd spelen.

"Ik heb indertijd met de fanfare van Nederokkerzeel stukken gespeeld die gearrangeerd waren door de beenhouwer van het dorp. Die schreef die harmonieën uit, zuiver op het gehoor en zonder enige theoretische muzikale vorming."

Dat balrepertoire bevatte vaak wel bewerkingen van een van de beste muzikanten uit de groep. Zo heb ik indertijd met de fanfare van Nederokkerzeel stukken gespeeld die gearrangeerd waren door de beenhouwer van het dorp. Die schreef die harmonieën uit, zuiver op het gehoor, want die had geen piano, en ook zonder enige theoretische muzikale vorming. Dat is wat

men traditie noemt, hé. Vandaag vind je dat bijna niet meer terug.

Het is trouwens opvallend dat we in onze vocale traditie geen meerstemmigheid hebben, terwijl ons instrumentaal repertoire vaak in drie of vier stemmen wordt gespeeld, en dikwijls nog met een zogenaamde *contre chant*. Op dat vlak leunen we dicht aan bij de Duitse en Oostenrijkse traditie.

Kun je dit nog levende muziek noemen?

Nee, en dat is doodjammer. Ik denk dat 95 procent van wat ik genoteerd heb, niet meer wordt gespeeld. En dat is bijna on-

Hubert Boone
in 't kort

Geboren in 1940 in Nederokkerzeel

Volgde muzikles in de plaatselijke fanfare (1953) en aan het conservatorium van Brussel (1956-1963)

Werkte vanaf 1968 als wetenschappelijk medewerker aan het Muziekinstrumentenmuseum in Brussel

Speelde altviool in de Koninklijke Vlaamse Opera in Antwerpen en o.m. cornet, doedelzak en viool bij verschillende volksmuziekgroepen

Schreef veel artikels en monografieën over Vlaamse en Waalse volksinstrumenten en in 2003 het standaardwerk *Traditionele Vlaamse volksliederen en dansen*

Stichtte in 1968 **De Vlier**, in 1978 het **Brabants Volksorkest** (BVO) en in 2000 **Limbrant**

Maakte opnames van traditionele muziek in Oekraïne, Armenië, Wit-Rusland, de Wolgarepublieken Tsjoevasjië, Mordovië en Mari El, in Zuid-Ossetië en bij de Koerdische gemeenschap in Armenië

Met zijn groepen, waaronder het **Brabants Volksorkest**, reisde **Hubert Boone** de wereld rond. Zijn muziek bracht hem onder meer in enkele voormalige Sovjet-republieken maar ook, zoals op deze foto, in Cuba.

foto: Claire Fontaine

Een van de redenen waarom het Vlaams traditioneel repertoire niet meer wordt gespeeld, is volgens **Hubert Boone** de herintroductie van bourdoninstrumenten, zoals de doedelzak, tussen 1967 en 1972.

begrijpelijk. Ik ken geen enkel ander land – en ik heb er veel bezocht – waar dit fenomeen op dezelfde schaal voorkomt.

Heb je daar een verklaring voor? Hoe komt het dat ons traditionele repertoire niet meer wordt gespeeld?

Ik heb daar al veel en lang over nagedacht. Er zijn verschillende redenen. Er is vooreerst een probleem van onwetendheid. De jonge muzikanten kennen die muziek niet, ze zoeken er niet naar en kennen ook de bronnen niet meer. Toen ik bij het eerste Boombalfestival in de jury van de balrally zat, bleek dat slechts 2 van de 12 muzikanten in die jury mijn vorige publicatie kenden, *Traditionele Vlaamse volksliederen en dansen*, die toen al 2 jaar uit was. Zelfs mensen die al jaren met volksdansen bezig waren, wisten niet dat ik een boek over de geschiedenis van de Vlaamse dansen had geschreven. Maar tegelijk kende bijna iedereen wel de standaardwerken van **Jean Michel** over Bretoense muziek.

Dankbaar misbruikt

Een tweede belangrijke factor is dat er nog veel te veel en te vaak een nationalistische stempel op ons erfgoed wordt gekleefd. Dat is onbegrijpelijk en verschrikkelijk nefast voor de traditie. Het strafste is eigenlijk dat de nationalisten daar helemaal niet mee bezig zijn, maar toch wordt Vlaamse

Interview

Hubert Boone

Idolen in de platenkast

Veel folk-cd's in de platenkast van Hubert Boone, al luistert hij toch meer en intenser naar klassiek.

- **Vlaamse polyfonie:** *"Boeit me heel erg. Dit is heel ingewikkelde muziek, die ik ook probeer te bestuderen."*
- **Barokmuziek:** *"Rameau, Bach en Händel!"*
- **Romantiek:** *"Vooral de Russische muziek van o.a. Moussorgsky en Borodin. Ik ben nu een symfonie van Borodin aan het bestuderen, want ik wil weten hoe die harmonisch in elkaar steekt. Ik ga in ieder geval de partituur kopen. Dankzij mijn conservatoriumopleiding zie ik het skeleton en de ingewanden liggen van zo'n muziekstuk. Maar soms is dat ook een nadeel. Ik vraag me soms af wat een niet muzikaal geschoold iemand hoort als hij naar muziek luistert."*
- **Folk:** *"Ik heb wel veel folk-cd's, maar meestal beluister ik die slechts één keer, en daarna slechts sporadisch."* (SV)

volksmuziek daar meteen mee geassocieerd en daardoor ook *dankbaar misbruikt* door diezelfde nationalisten.

Hetzelfde fenomeen – zij het in ietwat beperktere mate – doet zich trouwens ook in Wallonië voor. Ook daar hoor je vaak: *"We gaan toch gene Waalse muziek spelen, zeker?!"*. Terwijl dezelfde mensen die geen Vlaamse muziek willen spelen, omdat die te nationalistisch zou zijn, wel met plezier Bretoense, Ierse of Galicische muziek vertolken, waar die muziek net wél voor nationalistische doeleinden wordt gebruikt. Persoonlijk vind ik dat jammer, want zelf heb ik helemaal niet de minste Vlaamse reflex. Ik heb geen enkel Vlaams gevoel als ik onze muziek speel. Ik ben bezig met muziek, met erfgoed en met interessante muzikale *trekskes*, niet met symbolen.

Een derde reden waarom ons traditioneel repertoire niet meer wordt gespeeld is volgens mij –al horen sommigen mij dat niet graag vertellen – de herintroductie

van bourdoninstrumenten tussen 1967 en 1972. Ik denk hierbij in de eerste plaats aan de doedelzak, maar ook aan de draailier en de hommelen en de kleine diatonische accordeons (de tweerijers met 8 bassen). Ongeveer 95 procent van de nummers die in mijn boek staan, kan niet worden gespeeld op doedelzak of draailier, hoogstens kan er voor die instrumenten een thema worden uitgepikt.

Frans traditie

Voor de diatonische accordeon ben ik iets milder, vooral omdat het instrument zelf geëvolueerd is: er zijn nu immers drierijers op de markt waarop je quasi chromatisch kan spelen. Toch beweren jonge treksakvirtuozen zoals **Sophie Cavez** en **Marinette Bonnert** dat ons traditioneel repertoire zelfs op zo'n moderne drierijer zeer moeilijk te spelen is. Nog een andere factor die meespeelt, is het feit dat een aantal van de eerste lesgevers op de volksmuziekstages bij ons Fransen waren: **Blanchart**, **Montbel**, **Girardon**... Die mensen kenden ons repertoire natuurlijk niet. Die grepen terug naar hun Franse traditie. Het gevolg is dat doedelzak- en draailierspelers het Franse en Bretoense repertoire aangeleerd krijgen, violisten het Ierse en Zweedse en ga zo maar door. Zo komt onze Vlaamse traditie zeer snel in de vergeetheuk.

Ik moet wel toegeven dat het Vlaamse doedelzakrepertoire zo goed als verdwenen was. Ik weet dat **Jean-Pierre Van Hees** en zijn leerlingen daar nu onderzoek naar aan het voeren zijn. Hopelijk komt een en ander terug boven water.

Zal jouw boek het Vlaamse traditionele repertoire opnieuw tot leven brengen?

Ik denk het niet. In de eerste plaats om technische redenen. De meeste van onze moderne folkgroepen spelen met een instrumentarium dat het niet toelaat om die muziek te spelen. En hoewel dit boek met 600 melodieën een van de grootste verzamelingen in West-Europa zal bevatten, moet je realistisch zijn en beseffen dat maar een klein deel ervan ooit zal worden vertolkt.

Is hier een rol weggelegd voor het cultuurbeleid, om dit repertoire te promoten?

In de meer dan 30 jaar dat ik in het Muziekinstrumentenmuseum heb gewerkt, ben ik in aanraking gekomen met heel veel hogere cultuurambtenaren. Die zijn

er van overtuigd dat de Vlaamse traditionele muziek het opperbest stelt. Want er zijn toch groepen als **Lais**, **Ambrozijn** en **Transpiradansa!** die veel succes hebben in het buitenland? Alleen vergeten ze dat die groepen, hoe goed ze ook zijn en hoeveel bewondering ik er ook voor heb, niet of toch zeker niet uitsluitend bezig zijn met het Vlaams culturele erfgoed.

Hoe je dit misverstand de wereld kunt uit-helpen, weet ik ook niet. Maar als je dit cultureel erfgoed niet wil laten verloren gaan, zal er toch iets moeten gebeuren. Misschien moet het ministerie de dorpsfanfares veel meer gaan subsidiëren en ondersteunen, want die kunnen een be-

langrijke rol spelen in het bewaren van dit erfgoed. Of er moet een commerciële impuls komen, zoals de Ierse muziek een belangrijke factor is geworden voor de Ierse toeristische industrie.

Cornet in La

Volgens mij heeft niet alleen de overheid de taak om deze traditie te stimuleren, ook organisaties zoals Muziekmozaïek, Faro (*Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed, nvdr*) of Vlamo (*Vlaamse amateurmuziekorganisatie, koepelvereniging voor de hofabruwereld, nvdr*) zouden dat moeten kunnen doen. Ook de VRT, en

vooral de radio, kan hierbij een belangrijke rol spelen.

Tot slot: we zien je in de groepen waarin je speelt, vooral viool en soms doedelzak ter hand nemen. Waar is je cornet dan gebleven?

Die heb ik nog steeds – ik ben, denk ik, een van de weinigen die nog een cornet in La heeft. Maar om daar in groepen mee te spelen, moet je heel veel oefenen en daartoe ontbreekt me vooral de tijd. Hoewel, nu mijn boek zo goed als klaar is... (lacht)

Steven Vanderaspolden

Levenswerk wordt bron van inspiratie

Een paar jaar geleden verscheen van Hubert Boone al het boek *Traditionele Vlaamse volksliederen en dansen, met een hele resem melodieën en liederen die hij in onze gewesten kon optekenen. Ondertussen is ook het vervolg van zijn onderzoek bijna klaar voor publicatie: Dansmelodieën uit de Vlaamse Volksmuziektraditie.*

Het nieuwste – en naar eigen zeggen laatste – werk van Hubert Boone is een bundel met maar liefst 600 partituren, opgetekend bij tientallen oude dorpsmuzikanten en verzameld uit handschriften van vroegere dansorkesten. In dit nieuwe boek – het levenswerk van deze pionier van de Vlaamse folk in de jaren 70 – komen zowat alle danstypes aan bod die de laatste eeuwen in onze volksmuziektraditie bekend waren: 76 mazurka's, 33 redowa's, 10 varsoviennes, 4 polka-mazurka's, 138 polka's, 115 walsjes, 121 schottischen en nog 103 andere, waaronder de zogenaamde kleine dansen (zoals Jan Smed, Streep, Mieke Stout, Klepperdansen, Wandeling), typische verenigingsdansen (Hanske, Ko-

lom, Zevenslag e.a.) maar ook quadrilles en de molendansen.

De meeste nummers werden opgetekend in Vlaams-Brabant en de provincie Antwerpen, maar Boone vond ook tientallen melodieën terug op andere plaatsen, onder meer in de omgeving van Brugge en in de kuststreek.

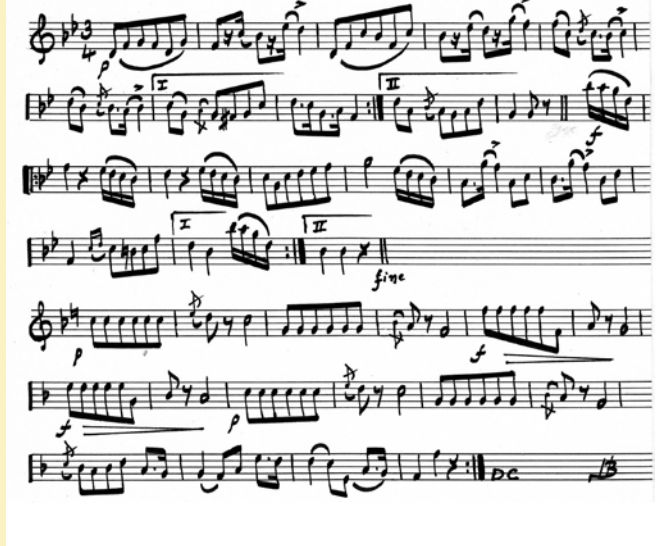
Vette kluij

Dansmelodieën uit de Vlaamse Volksmuziektraditie verschijnt in het voorjaar van 2009 bij uitgeverij Peeters in Leuven en wordt niet alleen een vette kluij voor musicologen en dansleraars maar voorwaar ook een niet te missen naslagwerk – en een bron van inspiratie – voor muzikanten en dansliefhebbers. (PDR)

Polka - Nederokkerzeel, nr. 51

Mazurka - Eppegem, nr. 154

handschriften: Hubert Boone